

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת כתובות

דפים כ' - כ"ו, פרשת תצוה תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

דף כ- כא

*זכירת עדות. *קיום שטר ודיינים.

א. זכירת עדות 1. הכותב עדותו על השטר וזוכרה מעצמו, לכו"ע רשאי להעיד. 2. אם נזכר ע"י ראיית השטר מחלוקת. 3. וכן פליגי האם שני עדים מזכירין זה לזה. 4. פליגי האם הבעל דין יכול להזכיר את העדות, ולהלכה שרי רק בת"ח אם רמי אנפשיה ומידכר. 5. תלוליות עפר שקרובות לעיר ולדרך, הסמוכים לבית הקברות בקרובות טמאות והרחוקות חדשות טהורות וישנות טמאות, וזהו לרבי יהודה כל שאין אדם זוכרה ולר"מ ששים שנה, ואין לומר דלדידיה אין אדם זוכר עדות יותר מששים שנה משום דכיון דרמי עליה זוכר אפילו טובא.

ב.

דיני קיום השטר והדיינים 1. מקיימים משטר שקרא עליו ערער והוחזק בב"ד או משני שטרות שיוצאות מתחת ידי שני אנשים ואכלום בשופי. 2. לחכמים אדם נאמן להעיד על כתב ידו דקסברי שמעידין על מנה שבשטר וכן הלכה, ולרבי צריך לצרף אחר דקסבר שהעדים מעידים על כתב ידן ושמואל החמיר כרבי בשטר של יתומין משום שחשש לב"ד טועין שיאמרו הלכה כרבי אף מחבריו. 3. כאשר מת אחד העדים, בזו רבי לקולא דסובר שהעד השני יכול להעיד על חתימת חברו, ולחכמים צריך שנים מן השוק דאל"כ נפיק יותר מחצי על פומיה דחד, ואמרינן דיכול להחזיק את חתימת ידו בב"ד ע"ג חרס ואז א"צ עדות על חתימת ידו ויכול על חתימת חברו. 4. עד ודיין לרב יהודה מצטרפין, ולרבא אין מצטרפין שהרי העד מעיד על הממון והדיין על קיום השטר. 5. אם אחד משלשת הדינים אינו מכיר את חתימת העדים יש להעיד בפניו קודם כתיבת האשרתא, ושמעינן מינה עד נעשה דיין בדרבנן ולא בדאורייתא, וכן שא"צ להעיד בפני דיינים המכירים, וכן שצריך להעיד בפני כל דיין ודחי דלמא סגי בהגדה בחד. 6. שלשה שישבו לקיים שטר וקרא על אחד הדיינים ערער יכולים חבריו להעיד עליו, ומפרשינן דבערער דפגם משפחה יכולים דהוי גילוי מלתא, וקאי על ערער דגזלנותא להו"א לא מהני דהוי תרי ותרי ולמסקנא שמעידים דעשה תשובה ודווקא קודם שחתמו דאח"כ הוו נוגעים בדבר. 7. שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהם צריכים לכתוב במותב תלתא יתיבנא וחד ליתוהי, ואם כתבו שבא לפני ב"ד חשוב סגי.

דף כב

*הפה שאסר. *תרי ותרי.

א. אמרינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר, להו"א מקרא את בתי נתתי לאיש הזה ולמסקנא ידעינן מסברא וקרא אתי למעט יבם. והמקרים 1. אשה שאמרה שהיתה אשת איש ונתגרשה נאמנת, אבל אם יש עדים שהיתה אשת איש אינה נאמנת לומר שנתגרשה. 2. וה"ה באשה שאומרת נשבית וטהורה אני מותרת מיד אפילו לכהן דהא לא באו עדים, ואם באו עדים שנשבית לא תצא מהתירה הראשון, ואם נישאת לכהן ובאו עדי טומאה אפילו יש לו כמה בנים תצא. 3. אשה שאומרת שהיא אשת איש וחזרה ואמרה שהיא פנויה, אם נותנת אמתלא נאמנת כגון משום בני אדם שאינם מהוגנים, ואם לאו אינה נאמנת דשויא אנפשה חתיכה דאיסורא. 4. וכן אשה שאמרה לבעלה שהיא טמאה ואח"כ אמרה שהיתה טהורה אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת, ושמואל לא נהג כך למעשה.

ב. השמועות בדין תרי ותרי 1. אמרו מת או נתגרשה, בנישאת ואח"כ באו עדים לא תצא, ובבאו עדים ואח"כ נישאת לת"ק לא תצא באומרת ברי ונישאת לאחר מעדיה ולרבי מנחם ברבי יוסי תצא. 2. לרבי יוחנן באמרו מת לא תצא ואם אמרו נתגרשה תצא, וטעם החילוק בין גט למיתה לאב"י בעד אחד שהאמינוהו במיתה כבי תרי, ולרבי יוחנן ראה את דברי רמב"י רק במיתה כיון שאינה יכולה להכחישו אם בא, ולרבי אסי כגון דאמרו שעכשיו היה דבגט אפשר לברר משא"כ במיתה. 3. אם אמרו שנתקדשה ונישאת לא תצא ובאמרו שלא נתגרשה ונישאת תצא, וטעם החילוק בין נישואין לגירושין לאב"י בעד אחד ובגט מעידים על אשת איש, ולרבי אשי איירי בתרי ואיפוך דבאמר ראינוה שנתקדשה תצא ובאמרי לא ראינוהו שנתגרשה לא תצא דתלינן שנעשה בצנעא.

דף כג

*משנישאת באו עדים. *שבויה ועל חברתה.

א. אמרינן במשנתינו אם משנישאת באו עדים לא תצא, ומפרשינן אהיכא קאי 1. באשת איש דאמרה שנתגרשה וכ"ש בשבויה שלא תצא. 2. דווקא בשבויה הקילו אבל אשת איש תצא, ופליגי להו"א האם אשה נאמנת לומר לבעלה גירשתני, ולמסקנא לכו"ע נאמנת ופליגי אי מעיזה לומר כן אף שלא בפניו.

ב. שתי נשים שיש עדים שנשבו הדין שכל אחת נאמנת להעיד רק על חברתה ולא על עצמה, ומייתי ברייתא בנאמנות אשה עליה ועל חברתה ואירי לאב"י שיש עדים שנשבו מלבד באני וחברתי טמאה ולרב פפא כולה איירי שיש עדים אלא שיש עד אחד שאומר ההיפך ממנה. והמקרים ומאי קמ"ל 1. אני טמאה וחברתי טהורה נאמנת, דשויא אנפשה חתיכה דאיסורא. 2. אני טהורה וחברתי טמאה, היא טמאה ע"פ עצמה וחברתה טהורה ע"פ העד. 3. שתינו טמאות היא טמאה ע"פ עצמה וחברתה טהורה ע"פ העד, וקמ"ל דלא אמרינן שכוונתה תמות נפשי עם פלישתים, ולאב"י בהא איירי שאין עדים שהן נשבו ולכן חברתה טהורה. 4. שתינו טהורות היא טמאה ע"פ העד וחברתה טהורה ע"פ עדותה, וקמ"ל דנאמנת כשבאה להכשיר את עצמה.

דף כד

*צריכותא בפה שאסר. *עדות לכהונה.

א. במשניות בשני הפרקים הובאו כמה מקרים שאומרים הפה שאסר הוא הפה שהתיר, והצריכותא 1. דף טו, שדה זו של אביך ולקחתיה הימנו נאמן, קמ"ל משום דאיכא דררא דממונא. 2. דף יח, עדים שאמרו כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו, מעידים לעלמא ולא לעצמם. 3. דף כב, אמרה שהיא

אשת איש ונתגרשה, הוויא איסורא ולא ממנא. 4. נשביתי וטהורה אני מובא אגב דינא שאם באו עדים לא תצא או שתי נשים שנשבו ואיכא עדים דלא חיישינן לגומלין. 5. דף כג, שני אנשים שכל אחד אומר שהוא כהן אינו נאמן, אגב פלוגתא דרבי יהודה בשנים שמעידים זה על זה.

ג. עדות לכהונה 1. ליוחסין לכו"ע בעינן תרי. 2. לתרומה רבי יהודה בעי תרי ולרבי אלעזר מעלין ע"פ עד אחד כשאין עוררין ולרשב"ג מעלין, ואיכא בינייהו להו"א ערער חד ולמסקנא במקרה שהועלה לכהונה ע"פ עד אחד וירד ע"פ שני עדים ובא עד נוסף להכשירו, ונחלקו האם חיישינן לזילותא דבי דינא או האם יכולים להצטרף לעדות. 3. בתרומה רבי יהודה חייש לגומלין ורבנן לא חיישי, והא דגבי חמרין אמרי איפכא מתרצינן מוחלפת השיטה או לרבי יהודה בדמאי הקילו, ולרבנן חיישינן אם כלי אומנותו בידו או דפליגי במעלין מתרומה ליוחסין. 4. שטר שכתוב בו על הלווה שהוא כהן פליגי האם מעלין על פיו ליוחסין, ופלוגתייהו האם העדים מעידין רק על המנה שבשטר או על כולא מילתא. 5. פליגי האם מעלין מנשיאת כפים ליוחסין, ואמרינן דלמ"ד מעלין מתרומה ליוחסין זהו עוון מיתה והכא עשה, ולמ"ד לא מעלין מתרומה מיהו הכא הוויא פרהסיא.

דף כה-כו

א. *מנשיאת כפים ליוחסין.* להעלות לכהונה. *חבושה והורהנה באשקלון.* בגמ' מייתי פלוגתא האם מעלין מנשיאת כפים ליוחסין, והשמועות 1. ילפינן מבני ברזילי דגדולה חזקה ונשארו בחזקתם ואכלי רק תרומה ואף שנושאים כפים לא חיישינן שיעלו ליוחסין, ודחי דריע חזקתייהו, ומייתי פלוגתא האם אכלי בא"י בתרומה דאורייתא או רק בדרבנן. 2. חזקה לתרומה נשיאות כפים בבבל, אכילת חלה בסוריא, וחילוק מתנות בכרכין, להו"א ליוחסין דומיא דחלה דהוויא דאורייתא כבר מכניסתן לארץ, ודחי דחלה דרבנן כיון שרוב הקהל לא חזרו עם עזרא לא"י וה"נ לתרומה דרבנן. 3. חזקה לכהונה נשיאות כפים ובא"י אף חילוק גרנות וזהו דאורייתא ש"מ ליוחסין, ודחי דתרומה בזה"ז דרבנן ומעלין ממנה לחלה שהיא מדאורייתא. 4. נשיאות כפים הוויא כעדות ש"מ ליוחסין, ודחי דעדות הבאה מכח חזקה דינה כחזקה.


ג. על פי מה ניתן להעלות לכהונה 1. קרא בתורה ראשון ואחריו קרא לוי, וה"ה דמעלין ללויה אם קרא שני אחרי כהן. 2. חילק על הגרנות. 3. רבי העלה בן ע"פ אביו רק לתרומה משום דהוויא בידו אבל לא להשיאו אשה דלא בידו, ולרבי חייא אינו נאמן משום דהוי קרוב. 4. רבי חייא העלה אח ע"פ אחיו במסל"ת, כגון שאמר דכאשר שהיה תינוק הטבילוהו לאכול בתרומה. 5. החולק מעשר בגורן הוויא ראייה שהוא כהן, וזהו אחרי שהלויים נקנסו ע"י עזרא שיתנו תרומה אף לכהן, ואיירי שהוא ודאי בן כהן אלא שיצא עליו שם שהוא פסול, ואפילו למ"ד מעשר ראשון מותר לזרים מיהו פשיטא שאין חולקים להם. 6. החולק תרומה בב"ד עם אחיו לא הוויא ראייה שהוא כהן, דדלמא מוכרו ואינו אוכלו.

ג. אשה שנחבשה בידי גויים ע"י נפשות אסורה לבעלה כיון שמפקירים את נשיהם ופליגי אם גם קודם גמר דינם, ובנחבשה ע"י ממון מותרת לבעלה ואמרינן דאם יד הגויים תקיפה אסורה. ומייתי מעשה על בת ישראל שהורהנה באשקלון והתם היתה יד עכו"ם תקיפה ואפ"ה מותרת 1. משמע דדווקא הורהנה צריכה עדים כיון דהוויא מדעת אבל נחבשה א"צ עדים, ודחי דכך מעשה שהיה. 2. מייתי סיעתא דהוויא ע"י ממון ואם לא היו עדים היתה אסורה, ודחי הורהנה שאני אבל נחבשה א"צ עדים. 3. מקשה מהורהנה על משנתינו שמותרת ע"י ממון, ותירץ דהתם בעיא עדים כיון שהיתה יד עכו"ם תקיפה.

שאלות לחזרה ושינון

- | | |
|---|--|
| <p>דף כד</p> <p>א. המקרים במשניות בפה שאסר הוא שהתיר והצריכותא (5)</p> <p>ב. עדות לכהונה (5)</p> <p>דף כה-כו</p> <p>א. המח' אם מעלים מנשיאת כפים ליוחסין, והשמועות (6)</p> <p>ב. על פי מה ניתן להעלות לכהונה (6)</p> <p>ג. דיני אשה שנחבשה בידי גויים והמקרה בהורנה באשקלון (3)</p> | <p>דף כ-כא</p> <p>א. זכירת עדות (5)</p> <p>ב. הלכות קיום השטר והדיינים (7)</p> <p>דף כב</p> <p>א. הפה שאסר הוא הפה שהתיר והמקרים (4)</p> <p>ב. השמועות בדין תרי ותרי (3)</p> <p>דף כג</p> <p>א. אם משנישאת באו עדים אהיבא קאי (2)</p> <p>ב. נאמנות שבויה להעיד והמקרים בבריתא ומאי קמ"ל (4)</p> |
|---|--|

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

<p>מכות שבועות </p> <p>עבודה זרה הוריות </p> <p>מחודדין בפ"ך</p> <p>זבחים </p> <p>מנחות </p> <p>חולין </p> <p>בכורות </p> <p>עם הקדמות ומושגים</p> <p>ערכין-תמורה </p> <p>כריתות-מעילה </p> <p>נדה </p>	<p>יבמות </p> <p>כתובות </p> <p>נדרים </p> <p>נזיר סוטה </p> <p>גיטין </p> <p>קידושין </p> <p>עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא</p> <p>בבא קמא </p> <p>בבא מציעא </p> <p>בבא בתרא א-ב </p> <p>סנהדרין א-ב </p> <p>עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.</p>	<p>ברכות </p> <p>עם מחודדין בפ"ך.</p> <p>שבת </p> <p>מהדורה חדשה.</p> <p>עירובין </p> <p>פסחים </p> <p>שקלים ר"ה </p> <p>יומא </p> <p>סוכה </p> <p>ביצה תענית </p> <p>מגילה-פורים </p> <p>עם מדרש, תוספתא, ותמצית מוזרין לרמ"א</p> <p>מו"ק חגיגה </p>
---	---	---

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

<p>נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.</p> <p>בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.</p> <p>עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.</p>	<p>שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.</p> <p>קיצור חרדים מנוקד ומסודר.</p> <p>קיצור אלשין רות</p> <p>קיצור אלשין אסתר</p> <p>קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.</p>	<p>באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.</p> <p>איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.</p> <p>הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.</p>
--	---	---

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~125~

המערכת